

Motion till riksdagen 2022/23:1312

av **Mathias Tegnér (S)**

Rätten till abort

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över abortlagstiftningen och angränsande lagstiftning för att möjliggöra aborter vid allvarlig fosterskada efter dagens abortgräns och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta rätten till fri abort i svensk EU-politik och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta rätten till fri abort i svensk utrikes- och biståndspolitik och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Rätten till abort har blivit en av de mest centrala politiska frågorna i kampen mellan olika politiska krafter i världen. Människor i allmänhet blir inte mer skeptiska till abort, men de politiska krafter som vill motverka kvinnors sexuella och reproduktiva rättigheter får större politiskt inflytande och motståndet blir mer välorganiserat. Ett exempel på detta är att högsta domstolen i USA i juni 2022 beslutade att upphäva det tidigare prejudikatet Roe vs. Wade, som sedan 70-talet har garanterat aborträtten i landet (<https://www.dn.se/varlden/usas-hogsta-domstol-river-upp-nationella-abortratten/>, hämtat 2022-11-08). Beslutet ger varje delstat rätt att förbjuda abort, vilket också nu sker i flera delstater. Dock är stödet för rätten till abort grundmurat i USA, enligt en opinionsundersökning under oktober och november i år (<https://abcnews.go.com/Politics/economic-discontent-fuels-gop-hopes-midterms-draw-close/story?id=92679694> – hämtad 2022-11-08).

År 1938 lagstiftades om möjligheten att utföra abort i Sverige. Nuvarande abortlag trädde i kraft 1975 och var då ett internationellt föredöme för dem som tycker att abortlagstiftningen ska ta sin utgångspunkt i kvinnors rätt till sin egen kropp. Även om abortlagen i grunden är en välfungerande lagstiftning finns problem i dagens praktik.

Trots att den svenska lagstiftningen i ett internationellt ljus är liberal och har kvinnors rätt till sin egen kropp som tydlig utgångspunkt, så finns det ett behov av att se

över lagstiftningen och hur den har påverkat dagens praxis. Om Sverige jämförs med andra europeiska länder, så är möjligheterna till abort vid allvarliga fosterskador under graviditetsvecka 22, 23 och 24 väldigt små i Sverige. Detta innebär att kvinnor tvingas fullfölja graviditeter där fostret har nära noll överlevnadschans efter födseln. Detta behöver ses över och förändras.

Under 10-talet har det förts diskussioner kring val av abortmetod vid sena aborter, där praxis kring tidsgränsen gjort att annat än medicinska avvägningar beaktats vid val av abortmetod. Det är orimligt.

En ytterligare komplikation i abortfrågan är köer och brist på sammanhållande vårdkedjor. Fler kvinnor passerar 18-veckorsgränsen för fri abort utan medgivande från Socialstyrelsens rättsliga råd, på grund av köer och för att vården inte fungerar som tänkt. Detta behöver reformeras. Det finns kort sagt ett behov av en översyn av praktiker och angränsande lagstiftning för att stärka kvinnors rättigheter, utöver de ovan nämnda behoven av förändring i abortlagstiftningen.

Utanför Sverige på vår egen kontinent är aborträtten under attack. I vårt grannland Polen infördes extrema abortlagar i början av 2021, vilket har fått till följd att gravida kvinnor har avlidit då fostret varit skadat, men abort inte tillåten (<https://svenska.yle.fi/a/7-10008281>, hämtat 2022-11-08). Liknande historier berättas från Malta, även där är lagstiftningen drakonisk. Tillgången till abort är också beskuren i länder som Ungern och Italien.

Det är viktigt att Sverige arbetar för grundläggande mänskliga rättigheter för alla människor som bor i EU. Skyddet av säkra och lagliga aborter har direkta konsekvenser för det faktiska utövandet av de rättigheter som erkänns i stadgan, såsom människans värdighet, personligt självbestämmande, jämlikhet och fysisk integritet. Det är därför rimligt att sexuella och reproduktiva rättigheter tillförs i relevanta stadgor för mänskliga rättigheter för medborgare i Europa. Även Europaparlamentet har åskådliggjort bristerna inom Europa, när det gäller rätten till sexuella och reproduktiva rättigheter i en resolution från 2022 (https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0302_SV.html, hämtad 2022-11-08).

I ett globalt perspektiv är frånvaron av aborträtt ännu större. På få platser i världen är abort en självklar mänsklig rättighet. I vart fjärde land är abort istället totalförbjudet och WHO uppskattar att upp emot 50 000 dödas årligen till följd av osäkra aborter (<https://ki.se/forskning/saker-abort-raddar-kvinnors-liv>, hämtad 2022-11-08). Andra organisationer uppskattar att så många som 68 000 kvinnor dör varje år i samband med att de genomgår en illegal abort. Samtidigt vet vi att bland tonårsflickor är komplikationer i samband med graviditet och förlossning den främsta dödsorsaken globalt. Dessutom löper tonårsmödrar betydligt högre risk att avbryta studier och hamna i utanförskap. Riskerna är att den nya regeringen kommer slå av på takten i Sveriges internationella arbete för sexuella och reproduktiva rättigheter. Sverige behöver fortsatt en stark politik för att säkra aborträtten.

Även länder som formellt har fri abort har via regler för samvetsfrihet, det vill säga att barnmorskor ska kunna vägra att utföra aborter eller att farmaceuter ska kunna vägra skriva ut dagen-efter-piller, skapat system där abort inte finns att tillgå på ett rimligt sätt. Faktum är att samvetsfrihet riskerar att undergräva aborträtten, vilket har skett i exempelvis Italien och USA, där tillgången på aborter har beskurits avsevärt. Anledningen är att många anställda inom sjukvården gör rätten till samvetsfrihet gällande.

I ett internationellt perspektiv är det viktigt att Sverige som ett land med ambitioner om jämställdhet mellan könen är ett föredöme också när det gäller alla aspekter av sexuell och reproduktiv hälsa. Trots att det på området finns svåra moraliska avvägningar, så är det som till syvende och sist är viktigast kvinnans rätt till sin egen kropp. Alla länder som har försökt begränsa aborträtten hamnar i en mängd djupa problem, som ger negativa konsekvenser inte bara för kvinnorna utan också resten av samhället. Således måste svensk utrikes- och biståndspolitik alltid föras för att stärka kvinnors rätt till sin egen kropp och för en god politik inom ramen för sexuell och reproduktiv hälsa.

Mathias Tegnér (S)